

मराठी पुस्तके

दुष्काळविषयक विनंतिपत्रक

पुणे सत्यशोधक समाजाचा निबंध व वक्तृत्व समारंभ

महात्मा जोतिबा फुले

12/27/2013

टंकन: हर्षला रामाणे

मुद्रितशोधन : आशा दादुडे

दुष्काळविषयक विनंतिपत्रक

मेहेरबान पुणे, मुंबई वगैरे ठिकाणचे सभासद यांस वि. वि. समाजाचे हुकुमाकरून आपणांस विनंतिपूर्वक असें कळविण्यांत येते कीं, समाजाचे मार्फत “व्हिक्टोरिया बालाश्रम” स्थापन केलें आहे. घरांत दुष्काळपीडीत लोक आपलीं मुलें सोडून जाऊं लागले आहेत व त्याप्रमाणें इंदापूर, मिरज व तासगांवकडील ब्राह्मणजात खेरीजकरून बाकी सर्व जातींतील कित्येक अनाथ लोक आपलीं मुलेंबाळें घेऊन जमले आहेत. कधीं कधीं दोन दोन तीन तीन दिवसांचे उपवास काढून त्यांचीं हाडें मात्र उरलीं आहेत. शिवाय त्यांचे वस्त्रावांचून इतके हाल झाले आहेत कीं, त्यांचे येथें इत्थंभूत वर्णन करण्यास मला दुःख वाटतें. यावरून आपण सर्व सभासदांनीं व इतर दयावंत गृहस्थांनीं कृपाळू होऊन, आपल्या शक्तीनुसार कांहीं ना कांहीं तरी, ही जाहिरात पाहतांच, मदत पाठविण्याची त्वरा केल्यास आपण आपलें कर्तव्यकर्म अशा वेळीं बजावल्याचें श्रेय होणार आहे.

ता. १७ माहे मे, सन १८७७ इ.

आपला सेवक,
जोतीराव गोविंदराव फुले.

स. शो. स. चिटणीस.
(ज्ञानप्रकाश, २४ मे १८७७)

—समाप्त—

पुणे सत्यशोधक समाजाचा निबंध व वक्तृत्व समारंभ

ज्ञानोदय

[१२ एप्रिल १८७७]

Annual Prizes by from Satya Shodhak Samaj

पुणे सत्यशोधक समाजाचा निबंध व वक्तृत्व समारंभ

सत्यशोधक समाजाकडून, समाजांतील सभासदांस असें प्रसिद्ध करण्यांत येतें की, आपल्या लोकांस निबंध लिहितां यावे आणि भाषण समारंभामध्ये सुरस व संगतवार भाषण करतां यावें म्हणून त्यास उत्तेजनार्थ साल मजकूराचा समाजाचा निबंध आणि वक्तृत्व समारंभ ता. ७ माहे जून, सन १८७७ ई. पासून सुरू होणार आहे. या प्रसंगी निबंध व भाषण याकरितां दोन विषय नेमिले आहेत, ते येणेंप्रमाणें :-

निबंध विषय *

(* टीप- हा निबंध लिहिणाराने असा लिहावा कीं, तो छापून प्रसिद्ध केला तर डेमी कागदावर आष्ट पत्रीं पानें निदान तीस यांपेक्षा कमी नसावीत व बाळबोध लिपीत लिहिलेला असावा.)

“हिंदुस्थानची एम्प्रेस महाराणी व्हिक्टोरियासाहेब, जसे काय हिंदुस्थानांत प्रवास करित आहेत आणि गावागावांतील मांग महारवड्याजवळ आपली गाडी एकाएकी उभी करून, तेथील झोपड्यांचा देखावा गाडीखाली उतरून उभ्या राहून पहात आहे; तों इतक्यांत मोळ्या घेऊन आलेल्यांपैकी एक मांग व दुसरा महार असें दोन मोळके तेथें येऊन दाखल झाले आणि ते आपल्या मोळ्या खाली ठेवून, आपले लोक हिंदु धर्मात राहिल्यामुळे, त्यांस पूर्वी ब्राह्मणी व शूद्र राज्यांत कोणकोणते जुलूम, अडचणी व दुःखे सोसावीं लागलीं व हल्ली सोसावीं लागतात; त्याचप्रमाणें त्यांस प्रस्तुत कार्लीं इंग्रजीं राज्यांत कोणतीं दुःखे सोसावीं लागतात व पुढे त्याच धर्मात राहिल्यापासून त्यांस कोणती दुःखे सोसावीं लागतील याविषयी कच्ची हकीकत, ते राणीसरकारास कळवीत आहेत”.

भाषण विषय

हिंदुस्थानात वारंवार दुष्काळ पडून शुद्र लोकच प्रथम उपाशीं मरूं लागतात. याचीं कारणें काय व ती कोणते उपाय योजिले असतां दूर होतील.

वरील विषयांच्या संबंधानें सन्मानार्थ बोलण्याची कोणाची इच्छा असल्यास त्यानें वक्तृत्व समारंभाचे दोन दिवस पूर्वी समाजाच्या चिटणिसास सुचविलें असतां त्यांस बोलण्याची परवानगी मिळेल.

बक्षिसें व गुण

वरील दोन विषयांपैकी, कोणत्याही एका विषयावर ज्या सभासदांची निबंध रचून वाचण्याची अथवा भाषण करण्याची इच्छा असेल त्यांनी आपली नांवे, हुद्दे आणि राहण्याची ठिकाणें “सत्यशोधक समाजाचे चिटणीस पेठ वेताळ” या पत्त्यावर ता. २० माहे मे सन १८७७ ईसवीच्या आंत कळवावें. नॉट पेड पत्रें घेतली जाणार नाहीत.

प्रत्येक उमेदवारांस निबंध वाचण्यास अथवा भाषण करण्यास पांव तास दिला जाईल, परंतु विषयरचना योग्य दिसल्यास यापेक्षां अधिकही वेळ दिला जाईल. उमेदवारांचे वय सोळा वर्षांपेक्षां कमी नसावें. एकाच उमेदवारांस दोन विषयांवर निबंध लिहून वाचण्याची व भाषण करण्याची परवानगी नाही. या दोन्ही विषयांवर निबंध लिहिणारे व भाषण करणारे यांनी कोणत्याही व्यक्तीस प्रत्यक्ष किंवा परोक्ष रीतीने अनुलक्षून लिहूं व बोलूं नये. राजकीय विषयावर कोणी उमेदवार लिहिल किंवा बोलेल तर त्याचे भाषण लागलीच बंद केलें जाईल. निबंधाच्या व भाषणाच्या परीक्षेकरितां पंच नेमण्यांत येतील. ते ज्यांचें निबंध व भाषणें पसंत करतील त्यांपैकीं प्रत्येक विषयांत उत्तम निबंध व भाषण करणारांस चार बक्षिसें दिलीं जातील, त्यांचा तपशील.

निबंध लिहिणारांस पहिलें बक्षीस २५ रु. चे व दुसरें ५ रु. चे. भाषण करणारास पहिलें बक्षीस कैलासवासी रा. रा. जाया यल्लाप्पा लिंगू यांच्या नांवाचें १० रु. चें व दुसऱ्यास ५ रु. चें याप्रमाणें एकंदर चार बक्षिसें ठेविलीं आहेत.

पहिल्या प्रतीचे म्हणजे रु. २५ व १० चें मिळण्यास १०० गुणांतून ५० गुण व दुसऱ्या प्रतीचीं पांच पांच रुपयांची दोन मिळण्यास निदान ४० गुण आले पाहिजेत.

Jotirao Govindrao Phooley,
सत्यशोधक समाजाचे चिटणीस.
ता. २० माहे मार्च सन १८७७ ई.